

สาวิกา กัลปพฤกษ์ 2553: นิเวศวิทยาการกินอาหารของปลาโมง (*Pangasius bocourti* Sauvage, 1880) ในแม่น้ำโขง บริเวณจังหวัดหนองคาย ปรินญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (วิทยาศาสตร์การประมง) สาขาวิทยาศาสตร์การประมง ภาควิชาชีววิทยาประมง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธนิษฐา ทรพจน์พันธ์ ใจดี, ปร.ด. 116 หน้า

เก็บตัวอย่างปลาโมง (*Pangasius bocourti* Sauvage, 1880) ในแม่น้ำโขง บริเวณจังหวัดหนองคาย ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2550 ถึงเดือน ตุลาคม 2551 โดยใช้อวนลอย อวนทับตลิ่ง ตุ่ม และเบ็ดราว เพื่อศึกษา นิเวศวิทยาการกินอาหาร ผลการศึกษาพบว่า ปลาโมง (*Pangasius bocourti*) เป็นปลาที่มีพฤติกรรมการกิน อาหารแบบกินทั้งพืชและสัตว์ โดยมีเนวโน้มน้ำกินแมลงเป็นอาหารหลัก การศึกษาลักษณะสัณฐานของระบบการ กินอาหารพบว่า ปลาโมง เป็นปลาที่กินอาหารตามพื้นท้องน้ำโดยพิจารณาจากตำแหน่งปากอยู่ด้านล่าง มีฟันแบบ cardiform เหมือนกันหมดทั้งช่องปาก ซึ่งร่องเหงือกมีลักษณะร่วมคล้ายปลากินพืช และกินเนื้อ กระเพาะอาหาร มีลักษณะโค้งงอเป็นรูปตัวยู (U) การศึกษาการกินอาหารในรอบวัน โดยพิจารณาจากดัชนีความเต็มของ กระเพาะอาหารพบว่า ปลาโมงกินอาหารสูงสุดในช่วงเช้า (06.01 – 09.00 นาฬิกา) และต่ำสุดในช่วงบ่าย (12.01 – 15.00 นาฬิกา) หลังจากนั้นจะเริ่มกินอาหารใหม่อีกครั้งในช่วงค่ำ (18.01 – 21.00 นาฬิกา) แต่การกิน อาหารไม่มากเท่ากับตอนรุ่งเช้า

อาหารในกระเพาะปลาโมงสามารถจำแนกชนิดออกได้ 8 กลุ่ม ได้แก่ แพลงก์ตอนพืช พืช โอลิโกคิต หอย กุ้ง ปู แมลง และปลา แมลงเป็นกลุ่มที่มีความหลากหลายชนิดมากที่สุด รองลงมาเป็นหอย พืช และปลา ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความสำคัญสัมพัทธ์ของอาหารในกระเพาะพบว่า ช่วงความยาวมาตรฐาน และฤดูกาลมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอาหารชนิดเด่น โดยกลุ่มปลาโมงขนาดเล็ก กลุ่มปลาโมงขนาดวัยรุ่น มีกลุ่ม แมลงเป็นอาหารชนิดเด่น และกลุ่มปลาโมงขนาดที่พร้อมสืบพันธุ์พบกลุ่มพืชเป็นอาหารชนิดเด่น ในขณะที่ฤดู ร้อนและฤดูฝน ปลาโมงจะกินกลุ่มแมลงเป็นอาหารหลัก แต่ในฤดูหนาวปลาโมงจะกินกลุ่มพืชเป็นอาหารหลัก การศึกษาอิทธิพลที่มีผลต่อความหลากหลายชนิดทางอาหารในกระเพาะพบว่า ช่วงความยาวมาตรฐาน และสถานี ไม่มีอิทธิพลต่อค่าเฉลี่ยของความหลากหลายทางอาหาร ($p > 0.05$) แต่ฤดูกาล มีค่าเฉลี่ยของความหลากหลายทางอาหารอย่าง น้อยหนึ่งค่าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) โดยฤดูหนาวเป็นฤดูที่มีความหลากหลายชนิดทางอาหารมาก ที่สุด และเมื่อพิจารณาอิทธิพลร่วมระหว่างปัจจัยหลักทั้งสามปัจจัย พบว่า ปัจจัยหลักทุกปัจจัยไม่มีอิทธิพลร่วม ระหว่างกัน ($p > 0.05$) ความคาบเกี่ยวของอาหารที่พบในกระเพาะปลาโมงแสดงให้เห็นถึงเนวโน้มน้ำการ เปลี่ยนแปลงอาหารชนิดเด่นไปตามช่วงอายุ ในขณะที่พฤติกรรมการกินอาหารของปลาโมงในฤดูหนาวกับ ฤดูร้อน มีความคาบเกี่ยวต่ำที่สุด